

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen
9.4.2024

Vastaus valtuustoaloitteeseen asunto ensin -asumisyksiköiden perustamiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueelle - Mikko Aaltonen et al.

Aluevaltuutettu Mikko Aaltonen ja muut aloitteen allekirjoittajat ehdottavat 8.5.2023 jätetyssä valtuustoaloitteessaan, että Pirkanmaan hyvinvointialue ja Tampereen kaupunki selvittävät yhteistyössä Asunto ensin -toimintamallin mukaisen asumisyksikön perustamista asunnottomille.

Asunnottomuus on vähentynyt Suomessa voimakkaasti 2010-luvun taitteesta lähtien. Menestyksen vaikuttimena ovat erityisesti Asunto ensin -mallin mukainen asuntopolitiikka ja valtion taholta ohjelmoidut toimenpideohjelmat. Asunto ensin -periaate tarkoittaa vuokrasuhteista asumista, joko asumispalveluyksikössä tai hajasijoitetussa asuntokannassa, ja tarvittavien tukitoimien viemistä kotiin asumisen onnistumiseksi. Keskeistä periaatteessa on se, ettei asukkaalta vaadita kuntoutumista esimerkiksi päihdeongelmasta, vaan ajatellaan oman asunnon tukevan kuntoutumisen mahdollisuuksia asukkaan näin halutessa.

Kokonaisasunnottomuus oli vuonna 2023 ARA:n selvityksen mukaan valtakunnallisesti ennätysellisen alhaalla, ja yksin eläviä asunnottomia oli koko maassa 3.400 ja Pirkanmaalla 289. On kuitenkin pantava merkille, että suuri osa kunnista jätti vastaamatta ARA:n kyselyyn. Asunnottomuus aiheuttaa inhimillisen kärsimyksen lisäksi myös taloudellisia kustannuksia yhteiskunnalle. Esimerkiksi Helsingissä asunnottoman henkilön on arvioitu maksavan vuosittain 40.000 euroa. Asunnottoman henkilön asuttamisen asumispalveluihin on taas arvioitu tuovan 14.000 euron säästöt vuosittain. Psykiatristen osastojen potilaista merkittävä osa on

asunnottomia, mikä hidastaa osastoilta eteenpäin siirtymistä. Kaikkinensa asumispalveluihin kuluu huomattava osa sosiaalipalvelujen kustannuksista.

Valtuustoaloitteessa esitetään Asunto ensin -yksiköiden perustamista hyvinvointialueelle. Kun tarkastellaan hyvinvointialueille asetettuja lakisääteisiä tehtäviä, asunnottomuuden vastaisen työn voidaan katsoa olevan yksi perustavanlaatuisimmista tehtävistä, sillä asunto on perusoikeudeksi katsottava edellytys henkilön muiden perustarpeiden ja perusoikeuksien toteutumiseksi. Asunnottomuus aiheuttaa mittavia inhimillisiä kärsimyksiä. Asunnottomat tarvitsevat usein laajasti erilaisia sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten päihde-, mielenterveys- ja asumispalveluja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Asunnottomuuteen liittyy usein raskaiden palvelujen käyttöä, joten asunnottomuutta ennaltaehkäisevät toimet ovat sekä inhimillisesti että taloudellisesti katsottuna erityisen tärkeitä.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisen palveluverkkosuunnitelma käsitellään Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 13.5.2024 ja aluehallituksessa 29.4.2024 ja 27.5.2024. Suunnitelman tarkoituksena on viitoittaa ja suunnata mielenterveys- ja päihdekuntoutujien sekä asunnottomille tarkoitettujen asumispalvelujen kehittämistä ja suunnittelua vuoteen 2035 asti.

Tampereen Hervannassa sijaitseva, Pirkanmaan ainoa asumispäivystysyksikkö on ollut vuosien ajan yli 100 % täyttöasteella (vuonna 2023-2024 täyttöaste on ollut 140-170 %) eikä virtaavuutta ole tarkoituksenmukaisesti muihin asumispalveluihin. Asumispäivystyksen kapasiteetin lisääminen on yksi keskeisimmistä toimista tuleville vuosille ja siihen vastaisi esimerkiksi kaavoitusvaiheessa oleva Kaupin kampukselle (Medipark) sijoittuva asumispäivystys- ja tukiasumisyksikkö. Pikaisemmin on tavoitteena saada toteutumaan nais erityinen asumispalveluyksikkö, jossa olisi ympärivuorokautisen väliaikaisen päivystystoiminnan lisäksi vuokrasuhteista, Asunto ensin -periaatteen mukaista asumispalvelua ja kolme THL:n rahoittamaa etäturvakotiasuntoa, joihin väkivaltapalvelut tuottaa Tampereen Ensi- ja turvakoti ry.

Pirkanmaan hyvinvointialueella päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeneen selvityksen (aluehallitus 9.10.2023, § 269) mukaisesti asumispalveluja ja asiakasohjausta tulee kehittää siten, että siirtymät ovat sujuvia ja tarkoituksenmukaisia asumispalveluyksiköihin ja niistä tuen tarpeen mukaisesti

eteenpäin. Ympäristöministeri Kai Mykkäsen käynnistämän pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelman myötä tulee ajankohtaiseksi tarkastella uusien oman tuotannon yksiköiden perustamista myös muiden asunnottomuutta kokeneiden asiakasryhmien osalta. Tavoitteena on lisätä omaa tuotantoa sekä asumispalveluyksiköiden että kotiin vietävän tuetun asumisen osalta. Tampereen kaupungin kanssa yhdessä laadittavan toimenpideohjelman myötä mahdollisesti investoitavat uudet yksiköt käynnistetään olemassa olevaan rakennuskantaan ja ne toteutetaan ainakin pääosin asunto ensin -periaatteen mukaisesti siten, että asuminen on vuokrasuhteista eikä edellytä päihteettömyyttä.

Monipalveluvaliokunta ja vähän palveluja käyttävien valiokunta ovat antaneet lausuntonsa päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kehittämisen selvityksestä kokouksissaan 20.9.2023. Vammaisneuvosto on antanut asiasta lausunnon 25.9.2023 ja vanhusneuvosto 18.9.2023.

Valmistelu:

toimialuejohtaja Maria Päivänen